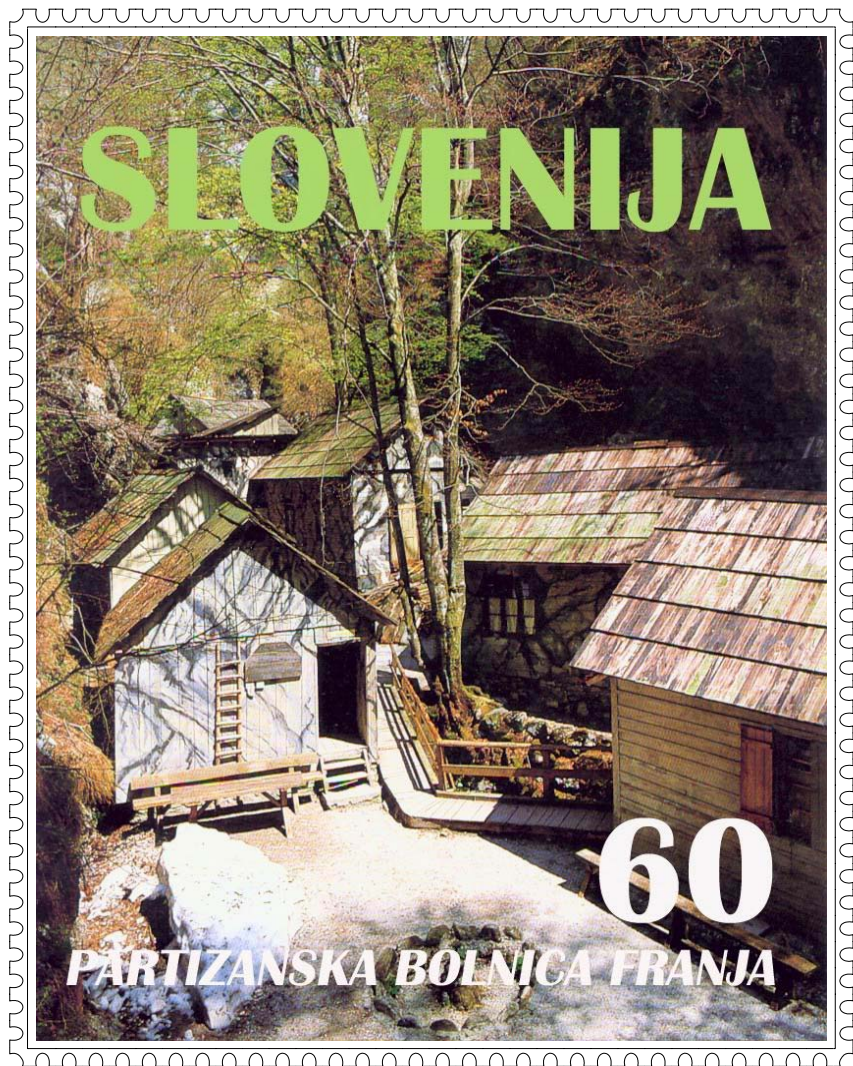

FILATELIST št.16

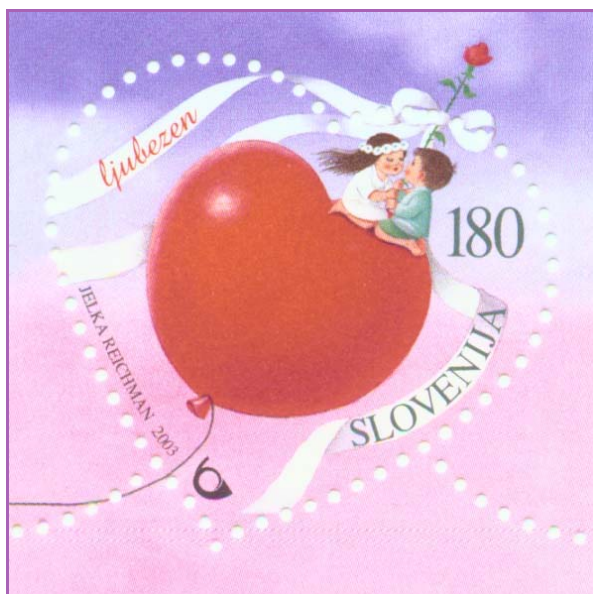
Glasilo Filatelističnega društva Idrija

23. februar 2003

VSEBINA

<i>SPOMINI IN NAČRTI</i>	- Niko Jereb	3
<i>FERDO KOBAL – ZASLUŽNI FILATELIST</i>	- Niko Jereb	7
<i>JUBILEJ IDRISKE REALKE</i>	- Niko Jereb	8
<i>ČIPKARSKI FESTIVAL</i>	- Silvester Bajc	14
<i>6. MEDNARODNI SIMPOZIJ</i>	- Janez Kavčič	18
<i>OB TABORNEM OGNJU</i>	- Niko Jereb	22
<i>FILATELISTIČNA OBELEŽJA FD IDRJA</i>	- Ljubo Ukmar	24
<i>IZ DRUŠTVENEGA ARHIVA</i>	- Niko Jereb	27
<i>FILATELISTIČNI KROŽEK V SP. IDRJI</i>	- Janez Kavčič	28
<i>NAJLEPŠE ZNAMKE 2002</i>	- Niko Jereb	30
<i>DELO IZVRŠNEGA ODBORA FZS</i>	- Boris Rupnik	31
<i>MORDA ŠE NISTE VEDELI</i>	- Silvester Bajc	32
<i>FILATELISTIČNA KARIKATURA</i>	- Silvester Bajc	34

FILATELIST je glasilo Filatelističnega društva Idrija. Izhaja vsaj enkrat letno v nakladi 100 izvodov. Uredniki: Ljubo Ukmar, Silvester Bajc, Nikolaj Jereb, Janez Kavčič, Franci Jereb.
Lektor: Janez Kavčič.

SPOMINI IN NAČRTI

Pred nami je 16. številka našega biltena. Filatelist bo izhajal odslej v februarju in ga bodo člani prejeli na rednem občnem zboru društva. Upam, da bomo letno kontinuiteto dolgo ohranjali. Žal mi je, da ga lani nismo pripravili. Na občnem zboru sem bil predlagal, da se čas izida prenese na februar, kar je bolj smiselno, saj tedaj poročamo o delu preteklem letu in pripravljamo načrte. Hkrati pa sem menil, da bi bilten v letu 2002 izjemoma še izšel v avgustu. Očiten nesporazum. Kakorkoli že, pravilna odločitev v takih primerih pa je tista, ki je koristna za društvo. Izid biltena bi prav gotovo bila.

V tej številki poročamo o dogodkih, ki so se zgodili po 25. avgustu 2001, se pravi po Čipkarskem festivalu. Tisto jesen smo vso pozornost usmerjali v priprave na 100-letnico prve slovenske realke. Ker je bilo že v prejšnjem Filatelistu nekaj o tem povedanega, v današnjem pa je temu posvečen poseben sestavek, naj naštejemo le nekaj akcij. Društvo je pripravilo flam, ki je bil v uporabi cel september 2001 ter maksimum karto. Drug pomembnejši dogodek je bil 6. mednarodni simpozij o kulturni dediščini v geolo-

giji, rudarstvu in metalurgiji, ki je potekal v juniju 2002. Pošta Slovenije je na predlog društva dogodek obeležila z ilustrirano poštno dopisnico, na kateri je upodobljena idrijska kamšt. Tudi o tem imamo v tej številki obsežen prispevek. Ob tem je potrebno povedati, da smo se zavzemali pri Pošti Slovenija, da bi za to priložnost izdala priložnostno poštno znamko, na kateri bi bila upodobljena idrijska kamšt. Pripravljena je bila skrbna utemeljitev in skupaj s pridobljenimi pisnimi podporami dne 28.10.2000 poslana Komisiji za znamke in celine v skladu z razpisom. Med drugim je predlog za znamko podprla tudi Univerza v Leobnu (Avstrija). Takraten paket je obsegal tudi predlog, da se na redni znamki obeleži grad Gewerkenegg, rudniške lokomotive v Sloveniji in Čipkarski festival z ilustrirano poštno dopisnico. Dne 29.12.2000 nas je mag. Matjaž Andric, namestnik generalne direktorice Pošte Slovenija obvestil, da so odobrili le obeležitev Čipkarskega festivala z ilustrirano poštno dopisnico. Glede redne znamke grad Gewerkenegg pa naj bi se posvetovali z dr. Ivanom Stoparjem, ki to serijo pripravlja. Ponovno smo predlagali obeležitev simpozija, a to pot z ilustrirano dopisnico z istim motivom in uspeli. O tem nas je Pošta obvestila 13.12.2001. Oblikovalec naše znamke cinabarit Matjaž Učakar je bil pripravljen prevzeti delo z dopisnico. Pošta je s tem soglašala in Učakarju dodelila izdelavo osnutka. Tatjana Dizdarević, RŽS Idrija, koordinatorka simpozija, Anton Zelenc, Mestni muzej Idrija in Niko Jereb, smo bili nekakšna posvetovalna skupina, ki je sodelovala z Učakarjem. V Idriji je bil dvakrat, ogledal in poslikal kamšt z vseh možnih strani. Zelenc mu je postregel še z vsemi potrebnimi tehničnimi podatki in načrti. Podobno smo skupaj dodelovali tudi žig prvega dne. Ob uspeli likovni rešitvi je Matjaž Učakar dejal, da mu je bil največji problem, kako spraviti tako veličastno veliko kolo na tako majhno poštno dopisnico!

Ker že omenjamo predloge za znamke in celine naj povem, da so bili v tem obdobju podani za leto 2003 predlogi za obeležitev 100-letnice rojstva akademskega slikarja in kiparja Nikolaja Pirnata, mineralov epsomita, ravenskega aragonita in idrijalita ter znova grad Gewerkenegg in naknadno še 60-letnica Partizanske bolnice Franja. Odobrena je samo znamka za Partizansko bolnico Franjo. Za obeležja v letu 2004 so poslani predlogi za znamko z motivom čipke v okviru mednarodnega projekta Comenius; sodelovalo naj bi skupaj 6 evropskih držav, nadalje ponovno predlogi za idrijsko-cerkljanske minerale in seveda za naš grad. Odgovora še ni. Vprašanje pa je, če se bo redna serija gradovi še dopolnjevala, sicer dr. Stopar tej znamki načelno ne nasprotuje.

V letu 2002 smo tradicionalno obeležili Čipkarski festival z večbarvnim dotiskom poštne dopisnice in priložnostnim poštnim žigom. Izšla je 24. avgusta 2002. Pripravili smo tudi razstavo poštnih znamk in drugih poštnih vrednotnic ter pisem na temo klekljane čipke. Razstava je bila v prostorih recepcije gradu Gewerkenegg. Med festivalom smo organizirali priložnostno poštno okence. Člani društva smo na posebni stojnici opravljali poštne storitve (ponudba znamk, spominskih ovitkov in posebnega žiga). Odpremljali smo tudi navadne poštne pošiljke. Stojnico vsako leto dodeli društvu organizator festivala brezplačno. Ob 50-letnici taborniškega društva Rod srebrnih krtov Idrija smo pripravili priložnostni poštni žig, ki je bil v uporabi 16. novembra 2002 na pošti v Idriji. Tam je bila na ogled tudi zanimiva razstava poštnih znamk s taborniško in skavtsko tematiko. Razstava je bila odprta teden dni. Ob navedenem pripominjamo, da je bilo treba za vsak žig in dopisnico pripraviti pisne predloge z utemeljitvijo ter jih v predpisanem roku poslati Službi za znamke Pošte Slovenije v odobritev. Uvedli smo mladinski filatelistični krožek, ki deluje na šoli v Spodnji Idriji, vodi pa ga naš član Janez Kavčič. Sam pa sem bil povabljen, da oktobra 2001 članom Rotary cluba v Kendovem dvorcu predstavim naše društvo in filatelijo. Udeležili smo se več srečanj, promocij in razstav. Na 3. državni razstavi Koperfila, maja 2001, je naš član Boris Rupnik prejel za tematsko razstavo Svetilniki bronasto medaljo. FD Idrija je prejelo tudi priznanje FD Franc Košir iz Škofje Loke za zgledno sodelovanje.

Program v letu 2003 ne prinaša nekih posebnosti, razen svečane promocije poštne obeležitve Partizanske bolnice Franje. V splošnem namerava društvo s svojimi rednimi nedeljskimi sestanki nadaljevati skozi vse leto 2003 v prostorih AMD Idrija. Upamo, da nam bodo še naprej nudili gostoljubje, za kar smo jim nadvse hvaležni. Saj smo takorekoč ob vseh uspehih in priznanjih še vedno brezdomci, čeprav je »Idrija na znamkah, je društvo na beraški palici«, kot sem nekoč zapisal v Komunitatorju. Z raznimi akcijami bo FD poskušalo nadaljevati popularizacijo filatelije med mladimi in s pričakovano pomočjo Pošte Slovenije uvesti filatelistične krožke še na drugih osnovnih šolah. V začetku bi kazalo organizirati na naših šolah promocijske dneve filatelije. Problem navduševanja za filatelijo je tudi v omejenih možnostih zbiranja žigosanih znamk. Pošta pravi, da ima s tiskanjem znamk izgubo, da njihova uporaba pada in da bodo v bodoče tiskali in izdajali znamke le za filateliste. Le kje jih bodo našli? Če ne bo navdušenih mladih zbiralcev, tudi ne bo odraslih kupcev znamk! Kupi pošte prihajajo na razne firme in ustanove, a na pismih so le rdeči strojni žigi in komaj

kakšna navadna znamka. Kako naj jih potem mladi zbirajo? Prav gotovo ni začetek kupovanje dragih znamk na pošti, sicer pa nekaterih sploh ni mogoče več dobiti. Pošta Slovenije bo pač morala bolje poskrbeti za bodoče filateliste. Pa tudi politiko izdajanja znamk glede nazivnih vrednosti, malih pol in še kaj, ustrezno spremeniti!

V letu 2003 načrtujemo naslednje izdaje poštne filatelističnih obeležij: praznik občine Idrija 22. junij - tema iz zgodovine rudnika in mesta - priložnostni žig in celina, počastitev 100-letnice rojstva Idrijčana, umetnika Nikolaja Pirnata (priložnostni poštni ovitek z informativnim vložkom in priložnostnim poštnim žigom), dopisnica-dotisk Čipkarski festival 2003 s priložnostnim poštnim žigom. Na stojnici je predvidena tradicionalna ponudba poštne usluge. Za nas bi morda bilo zanimivo obeležiti 150 let začetka izkoriščanja živosrebrovega rudišča v Kaliforniji, New Idria (1853). Posebej še, če bi se bilo moč povezati s krajem zaradi poštnega žiga ali pa s kraju bližnjim filatelističnim društvom! Tudi 50 let Mestnega muzeja Idrija, s katerim dobro sodelujemo, je vredno pozornosti.

V letu 2003 bo društvo angažirano s pripravo izdaje in promocije priložnostne poštne znamke v počastitev 60-letnice znamenite Partizanske bolnice Franja. Izdajo znamke je potrdil predsednik Komisije Jože Fošt dne 13. februarja 2002. Ob tem dogodku načrtujemo maksimum karto. Organizirali bi tudi meddruštveno filatelistično razstavo s partizansko tematiko. Prav gotovo pa moramo ob izidu te znamke (19. novembra 2003), pripraviti slovesno promocijo. V ta namen smo se že sestali s predstavniki Združenja borcev NOV, Območnega odbora Idrija in Cerkno ter dogovorili okvirni program. Za svečano promocijo je predvidena sobota, 22. novembra 2003 v Cerknem. V kolikor bo uspel projekt uvrstitve Partizanske bolnice Franje v seznam svetovne dediščine pri UNESCO, bo promocija še tolikanj odmevnejša. Aktivno nadaljujemo tudi s pripravami za najpomembnejši in finančno najzahtevnejši društveni projekt – izdajo Zbornika FD Idrija. V njem bo prikazano petinpetdesetletno delo društva in vse društvene filatelistične poštne izdaje ter strokovni članki. Izid načrtujemo za leto 2004, ob 55-letnici društva. Ob 50-letnici društva, kljub vsem priznanjem in pohvalam, načrta nismo zmogli izpeljati zaradi pomanjkanja denarja.

V preteklem letu in pol smo počeli še marsikaj. Srečevali smo se vsako nedeljo. Filatelistične in društvene novice smo sproti premlevali in reševali probleme. Nekateri smo v lokalnem časopisju pa tudi v Poštnih razgledih in poštnem Biltenu pisali o delu našega društva ter o znamkah. FZS ponovno vodi predsednik Valter Ratner, generalni tajnik pa ostaja Bojan Bračič, čeprav je vse kazalo, da bo predsednik zveze. V Izvršni odbor FZS je bil izvoljen naš član Boris Rupnik. Tako ohranjamo že več kot desetletno kontinuiteto članstva v IO FZS. Od 1990 do 1994 je bil član Niko Jereb, od 1994 do 1998 Ljubo Ukmar, od 1998 do 2002 pa Miran Jurjavčič. To tudi nekaj šteje. Z letošnjim letom se je upokojil direktor Poslovne enote Nova Gorica, Jože Kukec. Ostal nam bo v lepem spominu. Z njim smo odlično sodelovali. Na tem odgovornem delovnem mestu ga je zamenjal Borislav Zupanc, dipl. ing. tehnologije prometa, ki je ob srečanju zagotovil še nadaljnje dobro sodelovanje z društvom.

Kaže, da bo v letošnjem letu ponovno uvedeno ocenjevanje društev. K pravilniku smo že dali nekaj pripomb. Menda bo sprejet na spomladanski skupščini FZS. Zadnje pol leta smo imeli težave z dobivanjem revij Michel Rundschau in DBZ. Europhila, kjer smo imeli publikacije naročene, je zaradi smrti direktorja Maksa Topliška nekoliko mirovala. Poverjenik za kataloge in periodiko Ljubo Ukmar preverja še druge možnosti naročanja. Kar pa zadeva kataloge, bi veljalo razmisliti o smiselnosti rednega kupovanja tistih, ki izidejo vsako leto, kajti novitete in cene vsak mesec objavlja revija Michel Rundschau. Gospodar Vojko Rejc ugotavlja, da smo kronično bolezen nerednega plačevanja naročenih znamk že dodobra pozdravili. Ostaja še par pacientov, za katere upa, da bodo ozdravili sami in jih kot neozdravljive ne bo treba odsloviti.

Še nekaj o našem glasilu Filatelist, ki nas spremlja že od februarja 1988. Menda v Sloveniji samo naše filatelistično društvo izdaja svoj bilten. Želim, da bi postal glasilo vseh članov našega društva. Najbrž ima vsak kakšno posebno izkušnjo z zbiranjem znamk, ki bi bila vredna zapisa. Zelo zanimivi in koristni pa bi bili prispevki, v katerih bi predstavljali svoje zbirke. Zakaj ne bi v bodoče kar uvedli rubriko »iz naših zbirk!« Prav gotovo imamo materiala za nekaj let! Dosedanjih 15 števil predstavljaja privlačno branje in je bogat vir informacij, ne le o delu društva, temveč tudi o nekdanjem in sedanjem utripu mesta Idrije in širše okoli-

ce. Ob izidu prve številke sem zapisal, da Filatelistu, sicer skromnemu ob svojem rojstvu, želimo, da bo ob naši aktivnosti in podpori rasel in dolgo let opravljal svoje poslanstvo. Prepričan sem, da dobro opravlja svoje poslanstvo in čas je, da ga predstavimo širši javnosti, da ga pošljemo na državno filatelistično razstavo v razredu literature.

Niko Jereb, predsednik

FERDO KOBAL ZASLUŽNI SLOVENSKI FILATELIST

Letos mineva 120 let kar se je v Idriji rodil Ferdo Kobal (1883-1959). Bil je soustanovitelj Filatelistične zveze Slovenije in postal 24. junija 1949 njen prvi predsednik. Sicer je bil dejaven član Filatelističnega kluba Ljubljana, bil več let njegov predsednik in nato častni član. Proslavil se je tudi z raziskovanjem življenja in dela Lovrenca Koširja, ki je tedanji avstrijski vladi predlagal uvedbo poštne znamke. Avstrija njegovega predloga ni sprejela. To je nekaj let kasneje na predlog Rowlanda Hilla storila Anglija. Ferdo Kobal je študijsko obdelal vrsto izvirnih dokumentov in dokazal, da ima primat Lovrenc Košir. Napisal je dokumentarno brošuro o svojih študijah in po nekaterih evropskih mestih priredil celo razstave o delu tega znamenitega Slovenca iz Spodnje Luše pri Škofji Loki.

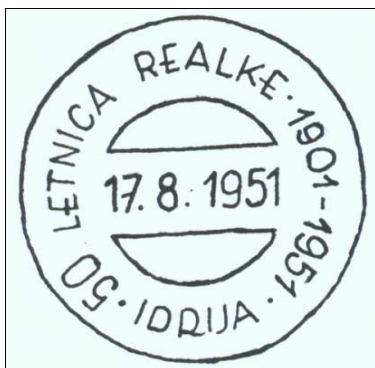

Idrijski rojak Ferdo Kobal je bil med pobudniki ustanovitve našega filatelističnega društva. Na ustanovni slovesnosti 9. avgusta 1949, je kot delegat Filatelistične zveze Slovenije, ki je bila ustanovljena le dvanajst dni prej, izrazil posebno zadovoljstvo, da je bilo prav v njegovi rodni Idriji ustanovljeno društvo med prvimi v Sloveniji in kot prvo v Slovenskem Primorju. Z društvom je dolga leta prijateljeval, posebej pa še s prav tako zaslužnim idrijskim filatelistom Srečkom Logarjem.

Niko Jereb

JUBILEJ IDRIJSKE REALKE ZAPLETI IN RAZPLETI

O našem prispevku k obeležitvi praznovanja stoletnice prve slovenske realke smo na kratko že poročali avgusta 2001 v Filatelistu št. 15. Ker je znamka izšla 21. septembra, glavna slovesnost pa je bila 29. septembra 2001, in ker je bilo še marsikaj zanimivega pred tem, je prav, da opišemo še to.

Lansko leto je bilo najdeno v arhivu nekdanje OK SZDL Idrija nekaj listin, ki se nanašajo na idrijsko filatelistično društvo. Med njimi je bila tudi prošnja za poseben poštni žig ob 50-letnici idrijske realke. Dne 28. maja 1951 jo je društvo, podpisana sta Josip Pivk za predsednika in Srečko Logar za tajnika, s priloženim osnutkom žiga poslalo Ministrstvu pošte in telegrafa v Beograd ter FZS v vednost. Prošnjo je Glavna direkcija pošt FNRJ

zavrnila z utemeljitvijo, da je omenjeni dogodek premalo pomemben. Čez štirideset let, ob 90-letnici realke, društvo ni imelo težav s pridobitvijo dovoljenja za uporabo priložnostnega poštnega žiga. Tedaj smo izdali tudi priložnostni poštni ovitek. Ko se je bližala okrogla, stota obletnica, smo se že jeseni 2000 dogovorili za priložnostni poštni žig in ovitek ter za reklamni vložek v strojnem žigosalniku. Naše predloge smo posredovali tudi direktorju Gimnazije J. Vega. Borut Hvalec jih je sprejel. Želeli smo, da bi bil flam v uporabi skozi celo leto 2001. Osutek zanj je izdelala arhitektinja Heda Petrič, ki je tudi sicer oblikovala celostno podobo jubileja. Pošta Slovenije je flam odobrila s pripombo, da je po novih pravilih lahko v rabi le 15 dni. Pošta Slovenije, PE Nova Gorica z direktorjem Jožetom Kukcem, nam je šla na roko in sponzorirala dodatnih 15 dni uporabe flama. Tako je bil lahko v rabi cel mesec september, ko so potekale glavne slovesnosti. Misel na znamko za realko me je vedno bolj obsedala. Spominjam se, da sem to idejo prvič zaupal Miranu Jurjavčiču 6. decembra 2000 v pubu Avalon. Nisem tvegala, da

bi Komisiji za znamke predlog kar poslal, saj je bil regularni rok že zdavnaj minil. Potrebno je bilo pripraviti scenarij za strategijo. In tistega dne sva z Miranom tuhtala, kako bi v društvu stvar izpeljali. Državna komisija za izdajo znamk je skoraj vsako leto poleg sprejetega programa dovolila in potrdila že marsikatero dodatno izdajo. To je dajalo upanje. Miran je obljubil, da bo preko politika Bavčarja poskrbel za lobiranje, da bi predlog dobil podporo na Ministrstvu za informacijsko družbo. V državni komisiji za znamke sta namreč tudi dva člana tega ministrstva poleg predstavnikov Pošte Slovenije in FZS, na katere podporo smo tudi računali. Dne 5. februarja 2001 je bil Pošti Slovenije uradno poslan predlog za izdajo znamke skupaj z obrazložitvijo, ki jo je pripravil direktor idrijske gimnazije Borut Hvalec. Naj ob tem dodam, da je Organizacijski odbor za pripravo proslave, v katerega nas niso povabili, spomladi izdal zgibanko z opisom vseh dogodkov, ki so šteli v okvir praznovanja jubileja realke. Aktivnosti našega društva niso bile omenjene niti z besedico. Član IO FZS Miran Jurjavčič je na spomladanski seji odbora predstavil predlog za obeležitev stoletnice in pričakoval podporo. Vendar so idrijskemu predlogu nasprotovali, predvsem dr. Veselko Guštin in Mihael I. Fock, pa tudi tajnik FZS Bojan Bračič predlogu ni bil naklonjen. Izzvenelo je nekako tako, kot da bi bil že čas, da pride na vrsto še kak drug predlog, ne venomer iz Idrije, in kot da vsako stvar že ne gre obeleževati na znamkah! Zadevo je začel pospešeno reševati poslanec državnega zbora R Slovenije Samo Bevk, ki je tudi član idrijskega filatelističnega društva. Po razgovorih v aprilu, mu je generalni direktor Pošte Slovenije mag. Alfonz Podgorelec obljubil podporo pri našem prizadevanju.

Na otvoritvi državne razstave Koperfila, ki je bila 23. maja 2001 v Kopru, sem se srečal z generalnim direktorjem. V razgovoru mi je zagotovil, da znamka ob stoletnici realke bo. Očitno pa člani Komisije za znamke in celine o dodatni izdaji še niso sprejeli dokončnega sklepa. Tako mi je Jože Unk, podsekretar na Ministrstvu za informacijsko družbo, vedel povedati, da znamke ob jubileju realke ne bo, pač pa bo prav gotovo izšla redna znamke z motivom idrijskega gradu Gewerkenegg. Omenjal je nenormalno veliko dodatnih predlogov, ki jih je bilo treba uvrstiti v program in sicer 60 let OF, ki je že izšla, 150 let Mohorjeve družbe ter srečanje državnikov Busha in Putina. Kljub temu mi je gene-

ralni direktor ponovno zagotovil, da znamka bo!

Vsakršne dvome je razblinilo sporočilo, ki ga je minister dr. Pavle Gantar dne 4. junija 2001 poslal poslancu Samu Bevku. Za nas je najpomembnejši zadnji odstavek, ki ga citiram v celoti:

V Ministrstvu za informacijsko družbo se zavedamo pomena šolstva in kulture za obstoj in identiteto slovenskega naroda, saj sta nas predvsem v zadnjih dveh stoletjih ohranjala v smislu gesla » kultura in prosveta, to naša bo osveta«. Tudi sicer načelno ne zavračamo ustreznih obeležitev pomembnih kulturnih dogodkov, zato smo se odločili, da kljub temu, da bo to letos (2001) že 30. priložnostna poštna znamka, naredimo izjemo in odobrimo izdajo ustrezne znamke, ki bo prikazovala pomen 100-letnice slovenske realke v Idriji.

Kot zadnja, dokončna potrditev priložnostne poštne znamke je bilo sporočilo predsednika Komisije za znamke in celine, Jožeta Fošta, namestnika generalnega direktorja Pošte Slovenija, ki nas je 21.6.2001 obvestil, da bo znamka ob stoletnici realke izšla v jesenskem sklopu znamk dne 21. septembra 2001. Sedaj je bilo treba le še poskrbeti za primerno poštno filatelistično obeležje in promocijo.

Omenili smo, da je celostno podobo jubileja realke izdelala Heda Petrič, zato smo z njenim soglasjem predlagali Pošti Slovenija, da ji poveri oblikovanje znamke. V tem času je delo že sprejel Klemen Rodman iz Žirovnice, ki ga je Pošta izbrala na podlagi razpisa in mu naročila, naj se za pomoč pri izbiri in oblikovanju motiva obrne na Gimnazijo J. Vegge in na naše filatelistično društvo. Pošti smo namreč pisno posredovali željo, da bi tako znamka kot žig prvega dne simbolizirala enotno in uspešno borbo idrijskih rudarjev in meščanov za srednjo šolo in za uveljavitev slovenskega jezika. Oblikovalec pri izbiri in obdelavi motiva tega ni upošteval, niti ni z nami navezal stikov, češ, da je v časovni stiski ker oblikuje še druge stvari, komisiji pa mora osnutek predložiti do 23. julija 2001. Sektor za poštni promet Pošte Slovenije je direktorju gimnazije 2.8.2001 poslal na vpogled že izdelan motiv znamke in žiga. Znamka v modri barvi prikazuje Zemljo, gledano iz vesolja, Vegove logaritme ter v ozadju nerazpoznavno pročelje realke. Žig prvega dne pa prikazuje grafično rešitev zemljemerskega problema, ki je upodobljen tudi na znamki. Risba je pobrana naravnost z bankovca za 50 SIT, ki je

posvečen Juriju Vegi. Celotno obeležje, znamka, žig in ovitek prvega dne, je ubrano zgolj na tega znamenitega in zaslužnega matematika, slovitega topničarskega častnika avstrijske vojske. Res, da naša jubilejka nosi ime po njem in nepoučeni bi mislili, da je bil Jurij Vega rojen v Idriji, ali pa je na realki poučeval. Ampak kdo neki je praznoval stoletnico, realka ali Jurij Vega?! Skratka, motiv ne ustreza, ker ne odraža pravega pomena jubileja.

To je pač šlo svojo pot. Tudi informacije o znamki, žigu prvega dne in ovitku prvega dne, bi jo ubrale po svoje, če se ne bi na tiskovno konferenco, ki jo je Organizacijski odbor pripravil za novinarje, povabil kar sam. Društvo namreč ni dobilo nikakršnega povabila! Končno pa sva z direktorjem gimnazije le dorekla datum promocije znamke in sicer na dan slovesne akademije, v soboto 29. septembra. Predvideno je bilo, da se bo odvijala v prostorih realke. Načrtovan je bil tudi obisk predsednika države Milana Kučana, ki je bil častni pokrovitelj. Predsednik naj bi se vsekakor udeležil večerne slovesne akademije na grajskem dvorišču, na popoldanskih slovesnostih, med drugim tudi na promociji, pa njegova prisotnost ni bila potrjena. Zato sem si prizadeval, da bi promocijo prenesli na večerni čas, kot sestavni del akademije. Tako bi bila znamka predstavljena pred večjim številom najuglednejših gostov. Pa scenarija ni bilo moč spremeniti niti za ped.

V nadstropju in v učilnici, kjer je bila promocija, je imel glavno vizualno besedo Cajtnig. Na spominsko znamko je opozarjala ena sama reklamna tabla in napis na učilnici. Res pa je popoldan v avli gimnazije delovalo izpostavljeno poštno okence, kjer je bil na voljo žig prvega dne in vrsta znamk z jubilejno vred ter druge poštne vrednotnice. Dobiti je bilo moč tudi maksimum karto, ki jo je pripravilo in izdalo naše društvo. V nabito polnem razredu so bili med gosti tudi ministrica za šolstvo in šport dr. Lucija Čok, minister za informacijsko družbo dr. Pavel Gantar, poslanec v državnem zboru Samo Bevk in številni ugledni gostje. Dobrodošlico je izrekel Borut Hvalec, direktor gimnazije in se zahvalil Filatelističnemu društvu za pobudo ter Pošti Slovenije za izdajo znamke v počastitev jubileja realke, idrijski župan Cveto Koder pa je v pozdravnem govoru med drugim poudaril pomen te obeležitve. Slovesnost je motilo glasno govorjenje in ropot na hodniku, saj zaradi gneče

vrat ni bilo moč zapreti. Znamko je predstavil generalni direktor Pošte

Slovenija, mag. Alfonz Podgorelec. Prav v trenutku, ko naj bi spregovoril, je prišel poslanec državnega zbora Janez Podobnik in ker ni bilo prostega mesta, so skozi vso to gnečo od nekod zanj pririnili stol. Potem se je promocija nadaljevala. Generalni direktor ni pozabil poudariti velikega pomena realke in slovenskega jezika pred sto leti. Ob zaključku je poklonil albume s prvimi izvodi znamk ministrici za šolstvo in šport, direktorju gimnazije, idrijskemu županu in poslancu Samu Bevku. Pričakovati je bilo, da bo gostitelj in jubilent poklonil generalnemu direktorju Pošte Slovenije vsaj zbornik Prvih sto let, katerega predstavitev je v nadaljevanju prireditve sledila. Po končani slovesnosti sem se generalnemu direktorju v imenu našega društva zahvalil in mu poklonil svoj izvod zbornika. Praznovanje jubileja se je nadaljevalo na gradu, kjer je bila slovesna akademija, ki ji je prisostvoval tudi predsednik države Milan Kučan. Generalni direktor Pošte Slovenije se te slovesnosti ni udeležil. Da pa ceni pozornost našega društva, se je izkazalo nekaj dni potem, ko me je obiskal direktor Poslovne enote Nova Gorica Jože Kukec in se v imenu generalnega direktorja zahvalil ter izročil album z izvodi spominske poštne znamke in ovitkom prvega dne!

Na promociji so bili predstavniki filatelističnih društev iz Nove Gorice, Škofje Loke in še nekateri. Idrijskih je bilo komaj za prste ene roke! Bili smo enotnega mnenja, da je organizator zakrivil kar nekaj nerodnosti in ocenili promocijsko slovesnost za podpopvprečno. Mislim, da je

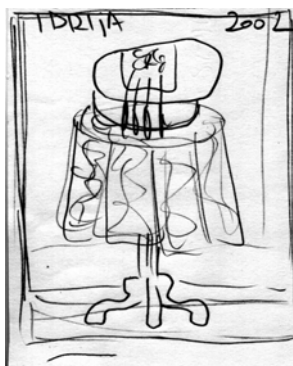
bilo kar nekaj kritičnih besed zapisanih tudi v spominsko knjigo prireditve. Ker je bila promocija znamke v drugih rokah, smo se posvetili pripravi maksimum karte. Mestni muzej nam je brezplačno dovolil uporabo stare fotografije realke za motiv. Natisnjeno je bilo 1000 razglednic, od tega pripravljenih 700 primerkov kot maksimum karte. Tiskarna ABC Merkur je upoštevala naša navodila in odtisnila podobo realke na nesvetleči strani papirja. Tako nismo imeli problemov z lepljenjem znamk in odtiskovanjem žiga prvega dne. Za finančno pomoč pri tem projektu smo zaprosili preko 15 podjetij. Denarno nam je pomagala le Občina Idrija, ki je tudi sicer vseskozi podpirala naše delo. Pričujoči daljši zapis se mi je zdel potreben, kajti marsikaj osvetljuje. Vsekakor pa dokazuje, da je do poštnega obeležja zahtevna pot.

Niko Jereb

ČIPKARSKI FESTIVAL 2002

Vsakoletni mrzlični utrip ob pripravi in pričakovanju čipkarskega festivala se dotakne tudi nas filatelistov. Izdajo filatelističnega obeležja navadno pospremi krajše spremno besedilo v naši »letni reviji«- Filatelistu pa se zatakne. Vsaj pri meni. Pisati o čipki, o kateri je bilo napisanega že skoraj vse ali pa še več, ni tako enostavno. V vseh publikacijah o Idriji se obvezno piše tudi o čipki - krhki, snežnobeli, pajčevinasti stvaritvi.....pridnih rok.

O tem ne bom pisal. Pač pa o tem, kako to čudo postaviti na ilustrirano dopisnico v prostor velik 5x5,5cm. Ni veliko. Najprej pride ugotovitev, da se čipkarski festival ponovno bliža z blazno hitrostjo. Nato ugotovitev, da bomo tudi letos izdali dotiskano dopisnico in seveda ustrezen priložnostni žig in neizpodbitno dejstvo: naredi!!

Na razpolago imam: čipke, bulo, klekeljne, kolovrat in še kaj bi se našlo. Torej najprej ideja in seveda skica. Še dobro, da je tu moja tašča pridnih rok - Lavra Tratnik. Ona je namreč v preteklem letu ustvarila čudovit okrogel klekljan prt premera $d=120\text{cm}$ in na podstrešju je lepo oblikovana mizica, na omari vaza in na vrtu rože. Torej - skica. Delo je praktično končano, potrebne so le še tehnične dodelave in priprava ideje za tisk.

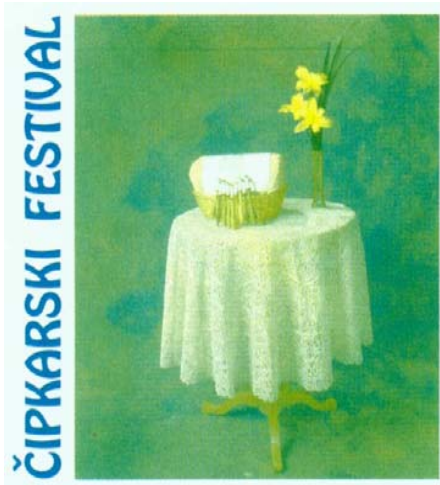
Najprej rabim sliko-fotografijo. V domači amaterski izvedbi vse skupaj deluje zelo, zelo neestetsko, amatersko. Saj tudi je. Slikano na vrtu. Obup. Kaj naprej? Foto M. Telefonada - umetniška fotografija in obvezen komentar:«Si imel srečo, da si me dobil.» Pa še res je. Zadeva na sliki je pa že bolj okusna, mar ne?

Naprej v ABC-tiskarno. Prvotni osnutek na vrtu

smo že predhodno zavrnil, novi je OK. To postavimo v okvire tiskarskih norm, določimo barve, velikost in obliko črk. Pri tem me podučijo, da je pri offset tisku težko tiskati tanke in male črke v barvi – razen v črni. Različni nanosi barv se lahko križajo.

Vse je pripravljeno za tisk, lahko požemo valje. Pa ni tako. Že naslednji dan me seznanijo s krutim dejstvom, da je format dopisnic za njihove stroje za 5 mm premajhen. Ne gre skozi mašino.

Še dobro, da Damijan pozna vse bližnje in daljnje tiskarje in nam omogoči, da tiskanje končno steče. To ne bi bilo tako porazno, če se problemi ne bi dogajali štiri dni pred pričetkom festivala. Dobimo še vzorec probnega tiska v rumeni in modri barvi in končni izdelek je potrjen.

Rabimo še žig. Ponovno iščem idejo in znova ugotavljam, da je čipko zelo težko vgraditi v žig. Žig je majhen, vsega skupaj 33 mm v premeru in na tako majhni površini lepa čipka izgubi ves svoj sijaj. Pa vendar, ideja – prt na mizici, prt v žigu. Kje dobiti tako oblikovane čipke? Tašča. Kako priročne so tele tašče. Čeprav so predmet neprestanih zbadanj se meni zdijo kar v redu.

Potrebne so še manjše spremembe in dodelave, izbira črk in osnutek je v bistvu že kar končni izdelek. Delo oblikovalca je končano. Vse osnutke, tako dotisk na dopisnici, kot tudi žig je potrebno - seveda še pred tiskanjem, poslati v odobritev pristojni poštni službi. Ustrezno spremeno besedilo z utemeljitevijo obdela in pošlje naprej naš neumorni predsednik.

Zadnji dan pred festivalom je vse nared. Nalepiti znamke in žigosati dotiske je poslednje mrzlično dejanje in dnevi čipk se lahko začnejo.

Silvester Bajc

ŠESTI MEDNARODNI SIMPOZIJ

Kulturna dediščina v geologiji, rudarstvu in metalurgiji

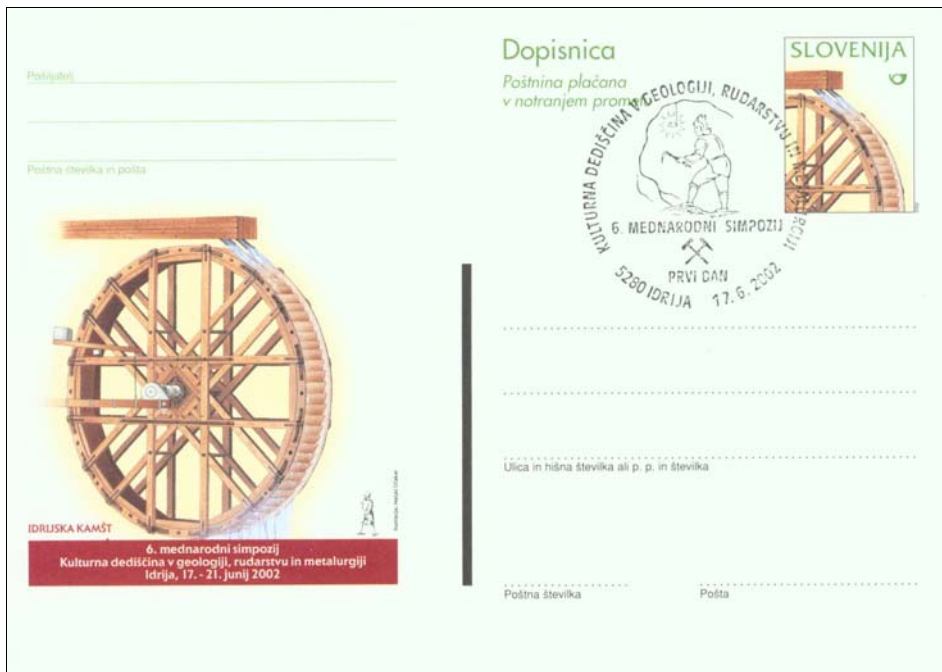
I. Ilustrirana poštna dopisnica in priložnostni poštni žig

V ponedeljek, 17. junija 2002, je Pošta Slovenija izdala ilustrirano poštno dopisnico, na kateri je upodobljena slovita IDRIJSKA KAMŠT. Dopisnica je bila posvečena 6. mednarodnemu simpoziju o kulturni dediščini v geologiji, rudarstvu in metalurgiji, ki je potekal v Idriji od 17. do 21. junija 2002.

Filatelistično društvo Idrija je Komisiji za znamke Republike Slovenije predlagalo, da z ilustrirano dopisnico obeleži omenjeno mednarodno znanstveno srečanje. Predlagalo je tudi motiv – idrijsko kamšt, ki je pravo tehnično čudo 18. stoletja, narejeno iz lesa in železja, ponaša pa se z največjim vodnim kolesom (premer 13,6 m) v Evropi. Kamšt (Wasserkunst) iz leta 1790 je neprekinjeno delovala kar 158 let in črpala več sto litrov jamske vode na minuto iz globine 283 metrov. Gigantska črpalna naprava, vzor nekdanj izjemnega tehničnega znanja in spretnosti, se danes uvršča med tehniške spomenike evropskega pomena. Zato ni bilo naključje, da je še en predlog FD Idrija uspel in da je bila kamšt prikazana na poštnem obeležju mednarodnega simpozija.

Ilustracija na dopisnici predstavlja orjaško hrastovo in z železjem okovano nadlivno lopatasto kolo, čez katerega pada voda. Pogonski vodni tok, ki dere iz žlebu nad kolesom, je napeljan po 3,5km dolgem energetskem kanalu Rake od jezua pri Kobili na Idrijci. Na grandioznem kolesu so izrisane vse tehnične podrobnosti. Desno spodaj je v pravilnem razmerju upodobljen rudar, kakršnega je narisal znameniti angleški potopisec dr. Edvard Brown, ki je leta 1669 obiskal Idrijo. Šele ta primerjava nazorno pokaže, da je kolo približno osemkrat(!) višje od odraslega človeka. Desna zgornja četrtina kolesa se na dopisnici ponovi v desnem zgornjem kotu (na mestu za frankiranje – poštnina plačana v notranjem

prometu) kot vtiskana znamka. Na priložnostnem poštnem žigu je prikazan (Brownov) rudar iz 17. stoletja, ki koplje rudo ob skromni svetlobi oljenke – ripsovke. Dopisnica in žig sta točno dokumentirana z uradnim nazivom simpozija.

Motiva na obeh spominskih obeležjih je po verodostojnem slikovnem gradivu pripravil oblikovalec Matjaž Učakar. Dopisnica je bila natisnjena v tehniki štiribarvnega ofseta. Na dan izida, 17. junija 2002, je bil priložnostni žig v uporabi na pošti 5280 Idrija. Dopisnico in žig je predstavil predsednik FD Idrija Niko Jereb ob zaključku plenarnega zasedanja vseh udeležencev in gostov simpozija v idrijskem Filmskem gledališču.

II. Eminentno znanstveno posvetovanje

Ker Idrija tako pomembnega strokovnega srečanja še ni doživela, je prav, če mu tudi v našem biltenu namenimo nekaj besed.

Idrijski (6. mednarodni) simpozij Kulturna dediščina v geologiji, rudar-

stvu in metalurgiji, je imel že bogato predzgodovino, saj je pomenil nadaljevanje desetletnega mednarodnega znanstvenega projekta. Zgodovinarji, arhivarji, knjižničarji in drugi raziskovalci, ki pri svojem strokovnem delu posvečajo posebno pozornost rudarski dediščini, so se leta 1993 prvič srečali v nemškem mestu Freibergu. Sledili so mednarodni simpoziji v avstrijskem Leobnu (1995), v ruskem Sankt Petersburgu (1997), v slovaški Banski Štiavnici (1998) in v ameriškem Goldnu (2000) v Coloradu. Idrija se je v projekt vključila leta 1998, ko sta v Banski Štiavnici s predavanji nastopila geologinja Martina Pišljar in zgodovinar Janez Kavčič. Na organizatorje in udeležence sta napravila zelo dober vtis, vzpostavila vrsto mednarodnih stikov in pravzaprav že trasirala teren za simpozij v Idriji. V Coloradu sta Martina Pišljar in Tatjana Dizdarević (RŽS) predstavili dokumentarno – igrani film o Idriji in povabili strokovnjake z vsega sveta v naše mesto. Zaradi bogate politisočetne tehniške in kulturne dediščine živosrebrovega rudarjenja je kandidatura Idrije uspela.

Razumljivo je, da je gostovanje strokovnjakov s področij montanističnih znanosti, knjižnic, arhivov, muzejev in univerz iz mnogih dežel sveta zahtevalo obilico temeljitih predhodnih priprav. Simpozij so organizirali Rudnik živega srebra Idrija v zapiranju d.o.o., Zgodovinski arhiv Ljubljana – enota v Idriji in Mestni muzej Idrija. V dogovoru z vodstvom občine je bil smiselno izbran teden, ko se tradicionalno praznuje občinski praznik (22. junij – sv. Ahacij). Večino organizacijskega dela pred in med simpozijem je zelo vestno in uspešno opravila predsednica pripravljalnega odbora gospa Tatjana Dizdarević z rudnika. Preko sistemov elektronske pošte in interneta je vzpostavila in vzdrževala stike z mnogimi deli sveta. Častno pokroviteljstvo nad posvetovanjem je prevzelo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

Šestega mednarodnega simpozija o kulturni dediščini v geologiji, rudarstvu in metalurgiji v Idriji se je udeležilo preko 50 strokovnjakov iz 14 držav. Prišli so iz Slovenije, Avstrije, Italije, Nemčije, Švice, Češke, Slovaške, Nizozemske, Španije, Norveške, Rusije, ZDA, Kanade in Avstralije. V štirih dneh je bilo predstavljenih kar 41 referatov, ki so potekali v angleškem in nemškem jeziku. Prizadevni organizatorji so uspeli pravočasno pripraviti tudi zbornik, v katerem je v angleščini in nemščini objavljenih 58 skrajšanih povzetkov vseh najavljenih in izpeljanih predavanj. Velja opozoriti, da bo pred

naslednjim simpozijem na Nizozemskem izdana celo knjiga, v kateri bodo natisnjeni celotni referati z ustreznim znanstvenim aparatom.

Še bežen pogled na vsebino in potek dogajanj. Simpozij se je odvijal v Filmskem gledališču in v Galeriji Idrija. Po svečani otvoritvi v Filmskem gledališču 17. junija 2002 sta sledila daljša uvodna referata: dr. Sandi Sitar je spregovoril o planetarnem civilizacijskem pomenu živega srebra, prof. Janez Kavčič pa je analiziral socialno in kulturno podobo idrijskih rudarjev. V naslednjih treh dneh so bili obravnavani predvsem naslednji tematski sklopi: geologija, metalurgija, rudarska tehnika, obrti, sociala, zdravstvo, ekologija, društveno življenje ter šolstvo in kultura v rudarskih mestih in še posebej v Idriji. Precej pozornosti je bilo deležno tisto arhivsko gradivo v domovini in tujini, ki se nanaša na idrijski rudnik. Prav tako so bili osvetljeni nekdanji strokovni, poslovni in medosebni stiki med Idrijo in razvitimi deželami Evrope. Vprašanjem, povezanim z idrijsko rudarsko zgodovino in dediščino, se je posvetilo kakih ducat predavateljev iz Slovenije in tujine (Slovaška, Avstrija), nastopilo pa je tudi skoraj toliko domačih idrijskih strokovnjakov.

Na koncu naj bo omenjen še bogat spremljevalni program. Župan Cveto Koder je (vzporedno z občinskim praznovanjem) že prvi dan posvetovanja priredil za vse udeležence simpozija in druge goste svečan sprejem na grajskem dvorišču. V dneh od 17. do 21. junija so si prišleki iz štirinajstih držav ogledali tudi idrijske rudniške in mestne znamenitosti, muzejske zbirke, čipkarsko šolo, krajinski park Zgornja Idrija ter obiskali Kobariški muzej soške fronte in Trento.

Po splošni oceni je bilo idrijsko mednarodno srečanje v vsebinskem in organizacijskem pogledu odlično izpeljano. Ob zaključku je bil sprejet sklep, da bo naslednji (sedmi) simpozij že v letu 2003 pripravilo zgodovinsko mesto Leiden na Nizozemskem.

Janez Kavčič

OB TABORNEM OGNJU

Leta 1952 je bil v Idriji ustanovljen odred Srebrnih krtov, ki je tedaj združeval nekaj čez sto članov. Organizacijsko se je kasneje preimenoval v Rod srebrnih krtov Idrija, ki danes šteje 150 tabornic in tabornikov. V rekordnih letih je članstvo preseгло celo število 300. Taborništvo je v Idriji pognalo globoke korenine in je vedno pomenilo eno najbolj množičnih organizacij, ki združuje in na najboljši možni način zaposluje mladino, predvsem pa jo vzgaja v pozitivnem odnosu do narave. Mlade vleče v taborniške vrste pestrost in kvaliteta dejavnosti. Veliko so delali in mnogo naredili v pol stoletja. Veliko so se naučili na taborjenjih, pohodih, zimovanjih, izletih in se ob tabornem ognju zabavali z zanje značilnimi šaljivimi igrvicami, kulturnimi prireditvami in pesmijo. Poletno taborniško življenje se je že leta 1964 zasedrlo ob morju v Karigadorju, kjer s prostovoljnim delom urejujejo okolico in objekte. Vrsto let družijo stare in mlade tabornike tudi obnova koč na Pšenku, ki je v vseh pogledih velik podvig. Upajo na letošnjo otvoritev koč, ki bo odprla vrata tudi širšemu srečevanju tabornikov in bo prav gotovo pomenila nov zagon v strokovnem delu. Naj povemo, da so v letu 2002, ob 50-letnici delovanja, za pomemben prispevek k vzgoji mladih za življenje z naravo in razvijanju njihovih osebnostnih potencialov, prejeli nagrado občine Idrija.

Ob jubileju so 16. novembra 2002 pripravili skromno slovesnost ob ko-

či na Pšenku. Izvedli so lov na lisico, se pomerili v taborniških veščinah, za konec pa priredili kostanjev piknik ob taborniškem ognju. Udeleženci iz vrst osnovnošolcev so risali razglednice na temo 50 let Roda srebrnih krtov. Te so pozneje na idrijski pošti žigosali s spominskim žigom, ki ga je pripravilo FD Idrija skupaj s Pošto Slovenija in taborniki. Drugega uradnega poštno filatelističnega obeležja ni bilo. Je pa poznanih več kot 16 različnih dotiskov in ilustracij na kuvertah in celinah, ki so si jih pripravili posamezni filatelisti in ljubitelji.

Kot rečeno, je bil žig v uporabi na pošti 5280 Idrija v soboto, 16.11.2002. Tam je bila tudi priložnostna razstava poštних znamk, celin in pisem ter žigov z vseh koncev sveta, ubrana na temo taborništvā. V štirih vitrinah velikega formata s skupaj dvainštiridesetimi razstavnimi listi, so bile na ogled nekatere filatelistične redkosti. Vsi eksponati so bili iz zbirke Toneta Simončiča, staroste slovenskih tabornikov. Idrijski taborniki pa so predstavili simbole in rodove označbe ter fotografije. Razstava je bila odprta od 15. do 22. novembra 2002.

Niko Jereb

FILATELISTIČNA OBELEŽJA FD IDRIJA

5. del

V Filatelistu št. 14 smo objavili spominska filatelistična obeležja od št. 35 do št. 43, ki so bila izdana od junija 1998 do julija 2000.

Tudi zadnji dve leti in pol je bilo društvo zelo aktivno in je pripravilo, predlagalo ter sodelovalo pri izdaji desetih novih spominskih izdaj. Po udariti velja, da bi bilo lahko obeležij še več, vendar v FD Idrija vztrajamo pri tem, da se obeleži le tiste dogodke in osebnosti, ki so najbolj pomembni in odmevni.

V nadaljevanju si lahko ogledate priložnostne poštne žige in opis spominskih izdaj, pripravljenih do konca leta 2002.

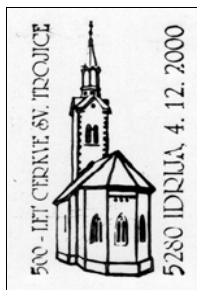
Ljubo Ukmar

Datum izdaje: **19. 08 2000**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **Čipkarski festival**
Izvedba: **Dotisk na dopisnici (št. 44)
in PPŽ**
Oblikovanje: **Silvester Bajc**
Naklada: **200 opremljeno
(300 tiskano)**

Datum izdaje: **16. 09. 2000**
Pošta: **5282 Cerčno**
Naslov izdaje: **110 obletnica rojstva /
France Bevk**
Izvedba: **Ovojnica (št. 45)
in PPŽ**
Oblikovanje: **Edvard Dežela**
Naklada: **300 opremljeno (450 tisk.)**

Datum izdaje: **04. 12. 2000**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **500 let cerkve sv. Trojice**
Izvedba: **Ovojnica z informativnim vložkom (št. 46) in PPŽ**
Oblikovanje: **Nande Rupnik**
Naklada: **325 opremljeno (400 tiskano)**

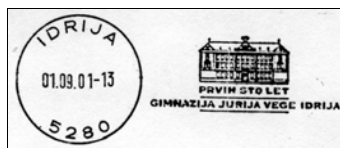
Datum izdaje: **01. 06. 2001**
Pošta: **5282 Cerknó**
Naslov izdaje: **Preselitev Pošte v nove prostore**
Izvedba: **Ovojnica (št. 47) in PPŽ**
Oblikovanje: **Silvester Bajc**
Naklada: **300 opremljeno (450 tiskano)**

Datum izdaje: **21.06. 2001**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **Carl von Linné in J.A.Scopoli**
Izvedba: **Ovojnica z informativnim vložkom (št. 48) in PPŽ**
Oblikovanje: **Nande Rupnik**
Naklada: **325 opremljeno (400 tiskano)**

Datum izdaje: **24. 08 2001**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **Čipkarski festival**
Izvedba: **Ilustrirana dopisnica in ŽPD (Pošta SLO)**
Oblikovanje: **Darka Erdelji**
Naklada:

Datum izdaje: **01. 09 – 29.09.2001**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **Prvih sto let /
Gimnazija Jurija Vege Idrija
Strojni žig (flam)**
Izvedba:
Oblikovanje: **Heda Petrič**

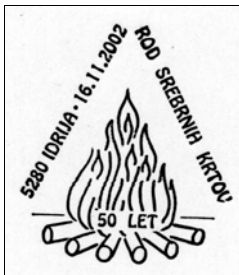
Datum izdaje: **21. 09 2001**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **Prva slovenska realka /
100. obletnica**
Izvedba: **Maksimum karta (št. 49 MC)
in ŽPD**
Oblikovanje: **žig - Klemen Rodman**
MK - fototeka Mest. muzeja
Naklada: **700 opremljeno (1000 tisk.)**

Datum izdaje: **17. 06 2002**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **6. mednarodni simpozij /
Kulturna dediščina v geolo-
giji, rudarstvu in metalurgiji**
Izvedba: **Ilustrirana dopisnica
in ŽPD (Pošta SLO)**
Oblikovanje: **Matjaž Učakar**
Naklada:

Datum izdaje: **24. 08 2002**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **Čipkarski festival**
Izvedba: **Dotisk na dopisnici (št. 50)
in PPŽ**
Oblikovanje: **Silvester Bajc**
Naklada: **250 opremljeno
(300 tiskano)**

Datum izdaje: 16. 11 2002
Pošta: 5280 Idrija
Naslov izdaje: Rod srebrnih krtov - 50 let
Izvedba: PPŽ
Oblikovanje: Silvester Bajc
Naklada:

IZ DRUŠTVENEGA ARHIVA

76
23.7.51.

FILATELISTIČNA ZVEZA SLOVENIJE
LA FÉDÉRATION PHILATÉLIQUE DE SLOVÉNIE
LJUBLJANA, poštni predal 281

Zap. št. 1122/51. LJUBLJANA, dne 20. julija 1951.

Filatelistično društvo
Idrija.

Obveščamo vas, da je Glavna direkcija pošt PNRJ. z odlokom štev. 10.737 od 18. VII. 1951 vašo prošnjo za odobritev spominskega žiga ob 50 letnici realke v Idriji zavrnila z motivacijo da je omenjeni dogodek premalo pomemben, da bi se to ovekovečilo preko pošte.

Osnutek je priložen.

S.F. - S.N.

za Tajnika:
Štebih Marjan
/Štebih Marjan/

Niko Jereb

FILATELISTIČNI KROŽEK V SPODNJI IDRJI

Na Osnovni šoli Spodnja Idrija, kjer službujem od 1. septembra 1999, sem dalj časa zaznaval zanimanje za zbiranje poštних znamk. Nekateri učenci višjih razredov so občasno prinašali v šolo svoje albume, primerjali zbirke, menjavali znamke in se nekajkrat predstavili tudi na priložnostnih šolskih razstavah. Ko so izvedeli, da se ukvarjam s filatelijo že skoraj pol stoletja, so me pogosto spraševali za razne nasvete, še bolj pa jih je seveda mikalo, če imam »kaj odveč«. Ugotovil sem, da bi bilo smiselno ustanoviti šolski filatelistični krožek.

Zamisel o krožku sem v juniju 2002, v času zaključne redovalne in pedagoške konference, posredoval ravnateljici Lenki Bezeljak, ki je brez oklevanja podprla pobudo. Gospa Bezeljakova, ki se prizadevno in uspešno trudi za vsestransko notranjo rast in zunanjo uveljavitev šole, je pokazala hvalevredno razumevanje za izobraževalno in vzgojno vrednost filatelije. Krožek je vključila v program interesnih dejavnosti za

šolsko leto 2002/2003 in mi kot mentorju priznala 30 plačanih ur, kar seveda pomeni eno redno uro na teden.

Delo krožka je steklo takoj v začetku septembra 2002, tako da smo do božično – novoletnih počitnic realizirali že 15 koristnih, prijetnih in dobro obiskanih srečanj. V dnevniku, ki ga vodim v skladu s predpisi o šolski dokumentaciji, imam na seznamu 18 fantov in deklet od petega do osmega razreda. Po ustaljeni šolski praksi se v dnevniku redno beleži prisotnost, zlasti pa vsebina dela pri posameznih urah. Krožek se sestaja ob sredah 7. učno uro, pravzaprav kar od 13. do 14. ure, saj vsi člani – zaradi drugih dejavnosti – ne morejo biti prisotni od začetka do konca. Prve pol ure pripada ponavadi predvsem fantom, zadnjih 15 minut pa skupinici nadebudnih deklet, ki vsa zadihana pritečejo s pevskih vaj mladinskega zbora.

Razumljivo je, da je treba v osnovni šoli vsako znanje, veščino in področje – tudi filatelijo, posredovati na tisti ravni, ki ustreza vedoželjnim učencem v starosti od 12. do 15. leta. Zato so bili doslej obravnavani zlasti naslednji tematski sklopi in praktična napotila: razvoj in poslovanje pošte, vrste poštnih pošiljk, znamke in žigi, filatelistična obeležja, dokumentarna in estetska sporočila znamk, načini zbiranja, vrste zbirk, tehnični pripomočki (albumi, listi, pincete, itd.), uporaba priročne literature in katalogov, priprava zbirk za razstavo in še marsikaj. Člani krožka so tudi prinašali svoje bolj ali manj urejene zbirke, jih med sabo primerjali in se uvajali v medsebojno zamenjavo. Skupaj smo ugotavljali, kako bi bilo možno in smiselno posamezne zbirke dopolnjevati in kakovostno obogatiti. Kot zelo poučno se je izkazalo razlaganje motivov na znamkah, prepoznavanje denarnih valut in »odkrivanje«
ustreznih držav na zemljevidu sveta.

Največje veselje pomenijo mladim zbiralcem trenutki, ko vsako sredo dobijo nekaj novosti (vsaj zanje), ki jih njihove skromne kolekcije še ne premorejo. Prav ganljivo je pogledati iskrive oči, ki se željno upirajo v vabljive nazobčane miniature in treba se je kar podvizati, da se poteši kakih ducat pričakujočih rok. Za vsako sredo pripravim primerno »donacijo«, po možnosti odbrano po državah ali po tematskih vsebinah. Podarjenih znamk ne delimo stihijsko, ampak jih najprej pregledno razvr-

timo, potem pa vsakemu krožkarju odmerimo tisto in toliko, kolikor v njegovo zbirko najbolj sodi. Jasno je, da zgolj iz lastnih zalog rezervnih in odvečnih znamk ne bi mogel dolgo pokrivati omenjenih potreb, zato mi je bila toliko bolj dobrodošla in naravnost dragocena pomoč društvenih kolegov v FD Idrija. Poudariti moram, da mi je večina članov našega društva za krožek odstopila kar zajetne kuverte lepih znamk (ne samo filatelistične »solate«); v imenu spodnjeidrijskih mladih upov se vsem iskreno zahvaljujem!

Kako naprej? Do konca šolskega leta bo krožek nadaljeval z zgoraj nakanim delovanjem, v načrtu pa imamo še obravnavo vseh dosedanjih spominskih ovojníc in žigov FD Idrija. V aprilu ali maju 2003 bodo vsi člani krožka sodelovali pri pripravi skupne razstave v šolski avli, po možnosti na dan mesečnih govorilnih ur ali ob odprtem dnevu šole, tako da si bo naše dosežke lahko ogledalo čimveč staršev in drugih obiskovalcev.

V šolsko leto 2003/2004 bom kot animator krožka stopil z novimi željami in pričakovanji. Skušal bom k sodelovanju pritegniti nekaj učencev iz naslednjih generacij, iz vrst sedanjih članov krožka pa bo morda prišlo nekaj podmladka tudi v naše društvo.

Janez Kavčič

NAJLEPŠE ZNAMKE V LETU 2002

Michel Rundschau (št.2/03) poroča, da je za leto 2002 prejela tradicionalno Veliko nagrado razstave WIPA (Dunaj) Norveška in sicer za blok »100 let Nobelove nagrade za mir«. Na drugo mesto se je uvrstila kneževina Liechtenstein in na tretje Kanada. Sledijo Nemčija, Španija, Argentina, Francija, Hrvaška, Luksemburg in Rusija. Predloge za izbor najlepše znamke je poslalo 72 držav.

Niko Jereb

DELO IZVRŠNEGA ODBORA FZS

Na redni skupščini Filatelistične zveze Slovenije, ki je bila v soboto, 20. aprila 2002, sem bil kot delegat našega filatelističnega društva izvoljen v Izvršni odbor FZS. Ne vem, ali naj si to štejem v čast, ali mi je to samo dodatna obremenitev, saj se kot novi član med osebami, ki so že dolgo let v raznih organih FZS, še ne najdem, upam pa, da se bo tudi to uredilo in bom lahko tvorno sodeloval, ter zastopal naše interese.

V letu 2002 se je IO sestal štirikrat. Razpravljalo se je o planu aktivnosti, s konkretnimi nalogami po posameznih področjih, ki so bile nakazane na skupščini FZS:

- priprava predloga novega protokola Alpe Jadran in pravilnika o skupnih razstavah,
- vzpostave ekspertiznega servisa FZS
- izvedba ocenjevanja društev po novem pravilniku
- priprava kataloga društvenih priložnostnih izdaj od 1991 do 2002
- zbiranje obvestil o akcijah društev
- sestavljanje seznama obstoječe filatelistične literature (monografije, zborniki, periodika)
- izobraževanje sodnikov .

Posebni poudarek naj bi bil na področju razvoja in širjenja zanimanja za filatelijo. Filatelistična zveza naj bi bila vzpodbujevalec razstavne dejavnosti in bi v vseh oblikah pomagala društvom pri organizaciji le teh.

Največ razprave je bilo o Pravilniku za ocenjevanje aktivnosti društev, kajti v predlogu pravilnika je bil prevelik poudarek na razstavni dejavnosti, premalo pa o drugih dejavnostih, na kar smo jih tudi opozorili in se je naš predlog upošteval.

Poudarek je bil tudi na izobraževanju članov zveze. V ta namen se organizirajo predavanja in delavnice. Sam sem se udeležil dveh predavanj in moram priznati, da sem zvedel marsikaj novega in obžalujem, ker se teh predavanj udeležuje izredno malo članov.

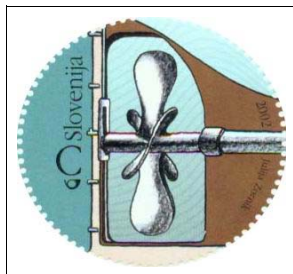
Toliko zaenkrat o delu IO. O vseh dejavnostih IO pa vas bom obveščal na naših srečanjih. Pričakujem tudi mnogo predlogov in nasvetov, ki mi bodo pomagali pri delu.

V kolikor želi kdo podrobneje zvedeti o vseh dejavnostih IO, si to lahko ogleda tudi na spletni stani www.zveza-fzs.si, sam pa mu bom vse povedal ali pokazal zapisnike.

Boris Rupnik

MORDA ŠE NISTE VEDELI...

No pa jo imamo. Tudi Slovenci jo imamo. Lepo okrogla, kot luna ali pomaranča... Imamo jo in pika. Znamko vendar. Prvo okroglo znamko, posvečeno izumitelju ladijskega vijaka Josefu Ressleru. Ni pa to ne vem kakšen razlog za petelinjenje. Nismo namreč edini, ki imamo okroglo znamko, še najmanj pa prvi.

Prva okrogla znamka in obenem prva azijska znamka nasploh je bila izdana v Indiji – okrožje Sind - daljnega leta 1852 - natančneje 1. julija 1852. Prve tovrstne znamke so bile reliefno tiskane na rdeč, krožno oblikovan papir. Prvotno se je ta papir, navit v kolutih, uporabljal za zalepljanje pisem in omotov namesto pečatnega voska in je bil pravzaprav nekakšna modna muha tedanjega časa. Dokler ga niso potiskali in iz njega naredili prvo okroglo znamko.

*Prva okrogla znamka
Scinde »DAWK« iz leta 1852,
reproducirana na
pakistanski znamki iz leta 1952*

Znamka prikazuje inicialke »Honourable East India Company«, obkrožene z napisom: »Scinde district dawak« (pošta pokrajine Sind). Dawk oz. dak po hindujsko pomeni pošta. Pri tem je potrebno poudariti, da so bile znamke dejansko okrogle samo pri prvem tisku, ko so uporabljali omenjene zalepke za pisma. Kasnejše verzije so bile tiskane na papirnate pole in ker niso bile perforirane so jih enostavno strigli v bolj ali manj kvadratni obliki.

Podobna tehnika – okrogel tisk, pravokoten razrez, se pojavi še v indijski Indori (1889), Kašmirju (1866-76), Kolumbiji (1865) in na prvih izdajah v Afganistanu (1871-90).

Znamka Kašmirja iz leta 1866

Prva prava okrogla znamka po letu 1852 se ponovno pojavi šele 1963 na otoku Tonga. Zbiratelji so jo posmehljivo poimenovali »pivski podstavek«. Znamka je bila tiskana na zlati foliji s papirnato podlago. Tiskana je bila v treh velikostih glede na nominalno vrednost in največja je merila 80 mm v premeru. Temu primeru tiska na kovinsko folijo so sledile še nekatere eksotične države: Sierra Leone, Bhutan, Qatar, Sharjah, Umm al qiwain in Jordan. Bhutan je dosegel skrajno mejo z izdajo serije znamk leta 1973 v obliki miniaturnih gramofonskih plošč.

Malaysia je bila prva, ki je okroglo znamko perforirala po celotnem obodu (maj 1971). Sledil ji je Singapur (leta 1978 in 1980).

Kasneje so cirkularni perforaciji dodajali še kvadratno perforacijo okrog znamke. Vse te zanimivosti nekako pritegnejo človeka in ga silijo v nadaljna iskanja takih in drugačnih zanimivosti.

Vsi vemo, da ima Anglija uradno priznani primat kot država, ki je izdala prvo znamko nasploh. Meni osebno je bolj všeč francoska verzija iz leta 1653 - o tem sem nanizal nekaj podatkov v eni prejšnjih številkih Filatelista.

Velika Britanija smo rekli. Penny black in leto 1840. Temu so sledile leta 1843 Geneva, Zürich in Brazilija, leta 1845 USA. 1847. leta se tem državam pridruži Mauritius. Od takrat pa vse do leta 1968 (z izjemo leta 1930) se je proces včlanjevanja v klub držav, ki izdajajo znamk, vlekel nepretrgoma celih 121 let. Od tega leta dalje včlanjevanje ni bilo tako kontinuirano in tako množično. Nekoliko večji naval se je zgodil po letu 1990, kar pa že poznamo.

V klub izdajateljcev znamk pa se niso včlanjevale samo države, ampak tudi razna združenja in institucije. Tako najdemo v tej množici razne mestne državice – Parmo, Modeno, Bremen, Hamburg, Bergedorf... kolonije...vojne zasedbene cone...vojaške upravne enote... mednarodne institucije, organizacije.....in še bi lahko naštevali.

Pa naj bo dovolj, da stvar ne bo postala preveč suhoparna.

FILATELISTIČNA KARIKATURA

